"Ali Dinçer 1. Sosyal Demokrat Belediyecilik Günleri" Etkinlik Raporu (18-19 Nisan 2026, Ankara)

"Event Report on the "Ali Dincer 1'st Social Democratic Local Government Days" (18-19 April 2026, Ankara)

Nuray E. KESKİN*

"Deneyimin İzinde, Geleceğin Eşiğinde: Sosyal Demokrat Yerel Yönetimleri Yeniden Düşünmek" temasıyla düzenlenen sempozyum, bilim insanları, belediye başkanları ve belediye bürokratlarıyla birlikte toplumcu belediye döneminin tanıklarını ortak bir düşünce zemininde iki gün süreyle bir araya getirdi. 1977-1980 yılları arasında Ankara Belediye Başkanı olarak görev yapan Ali Dinçer'in anısına düzenlenen etkinlik, Sosyal Demokrasi Derneği öncülüğünde, Friedrich Ebert Stiftung Derneği ile Sosyal Demokrat Belediyeler Derneği katkılarıyla Etimesgut Belediyesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirildi.

Etkinliğin amacı, Türkiye'de sosyal demokrat belediyeciliğin tarihsel birikimini, kurumsal deneyimini ve güncel sınırlarını birlikte tartışmak; aynı zamanda yerel yönetimlere dair ana akım ve popülist/pragmatist yaklaşımlara karşı alternatif bir söylemi görünür kılmak olarak açıklanmıştır. Bu amaca uygun olarak programda ilk gün tarihsel sürecin ve birikimin değerlendirilmesine, ikinci gün ise güncel

* Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, nekeskin@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6027-5047.

Geliş/Submitted: 25.04.2026 | **Kabul/Accepted:** 02.06.2026

Atıf/Cite: Ertürk Keskin, N. (2026). "Ali Dinçer 1. Sosyal Demokrat Belediyecilik Günleri" Etkinlik Raporu (18-19 Nisan 2026, Ankara). *Publicus*, (5). 381-399.

uygulamalara ve tartışmalara ayrılmıştır. İlk günkü oturumlarda hem o dönemi yaşamış tanıkların hem de akademik perspektifin bir arada olması sağlanmıştır. İkinci gün oturumlarında ise akademik değerlendirmeleri, belediye başkanları ve bürokratları tarafından yapılan uygulamaya dayalı sunumlar izlemiştir. Bu rapor, iki gün süreyle takip ettiğim sempozyumda yapılan konuşmalara dair notlarımı ve genel olarak sempozyumla ilgili gözlemlerimi içermektedir.

"Sosyal Demokrasiyi Konuşmak İçin En Uygun Zaman"

Türkiye'de belediyecilik, olağanüstü bir dönemden ve zor günlerden geçiyor. Pek çok belediye başkanı ve belediye bürokratı ülkenin çeşitli yerlerindeki hapishanelerde tutuklu bulunuyor. Öte yandan etkinlikten birkaç gün önce Türkiye'yi acıya boğan iki okul saldırısı meydana geldi. 14 Nisan 2026 tarihinde Şanlıurfa'nın Siverek ilçesinde Ahmet Koyuncu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde okulun eski öğrencisi Ömer Ket tarafından pompalı av tüfeği ile yapılan saldırıda toplam on altı kişi yaralandı, saldırgan intihar etti. Ertesi gün, 15 Nisan 2026'da Kahramanmaraş'ın Onikişubat ilçesindeki Ayser Çalık Ortaokulu'nda okulun 14 yaşındaki öğrencisi İsa Aras Mersinli, yanında getirdiği 5 tabanca ve 7 şarjör ile sekizi öğrenci biri öğretmen olmak üzere 9 kişiyi öldürdü ve 13 kişiyi yaraladı. Bütün ülke derin bir yas ve acı içinde, çocukları katile dönüştüren sebepleri aramaya, tartışmaya, açıklamaya çalışıyor.

"Sosyal Demokrat Belediyecilik Günleri" bu koşullar altında düzenlendi. İki gün boyunca söz alan her konuşmacı, okul saldırılarında hayatını kaybedenlere rahmet, ailelerine sabır, yaralılara acil şifalar dileyerek söze başladı.

"Geleceği Birlikte Kurmak İçin"

Etkinlik, düzenleyici kuruluşların başkanları ve temsilcileri tarafından yapılan konuşmalarla açıldı. Açış konuşmalarında sosyal demokrasi

gibi evrensel kavramların yerel yönetimlerle ilişkisinin yeniden tartışılması ve toplumun bütüncül bir biçimde merkeze alınmasının gereğiyle önemi vurgulandı. Sosyal demokrat değerlerin birlikte çalışma kültürü, iş birliği ve kamu yararını gözetmekle ilgili olduğu, hizmeti her yurttaşa eşit ulaştırmayı hedeflediği, kaynakları halkın ihtiyaçlarını karşılamaya yönlendirdiği belirtildi. Tarihin, teorinin ve deneyimin birleşmesiyle kent yönetiminde insanı merkeze alan sosyal demokrat belediyeciliğin bir yönetim anlayışı olarak geliştirilmesinin önemine dikkat çekildi. Açış konuşmalarında Sempozyumun, sosyal demokrat halkçı belediyecilik anlayışına katkı sunması ve ufuk açıcı olması temennisi paylaşıldı. Geçmişi anmak kadar geleceği birlikte kurmak için bu tür etkinliklerin bir fırsat olduğu vurgulandı.

Açış programında sosyaldemokratbellek.org platformu da tanıtıldı. Platformun, Türkiye'nin sosyal demokrasi hareketine dair arşiv kayıtlarını koruyarak, geçmişin izlerini günümüze taşıyan bir koleksiyon sunacağı, hareketin gelişimini ve değerlerini anlamak için kapsamlı bir kaynak sağlayacağı belirtildi.

"Halkçı ve Dengeli Bir Sosyo-Ekonomik Dönüşüm"

Açış programını Prof. Dr. Savaş Zafer Şahin'in "Değişen Dünyada Sosyal Demokrat Belediyeciliğin Deneyim Birikim ve Pratiğini Yeniden Okumak" başlıklı çerçeve sunumu izledi. Yirmi birinci yüzyılın çoklu kriz çağı olduğunu belirten Şahin, eşitlik ve kent yoksulluğu, bakım ve gündelik hayat, iklim ve ekolojik yıkım, göç ve demokratik gerileme gibi konulara ilişkin değerlendirmelerini paylaştı. Şahin, devlet, sermaye ve mekân paradigmasının tarihsel bir kırılma yaşadığını, mülki idare sistematiğinin mekânsal dönüşüm karşısında yetersiz kaldığını ifade etti. İnsan, veri ve değer temelli yeni bir düşünce ve yapma biçimine olan ihtiyacı vurgulayan Şahin, eşitlik, katılım, kamusallık, dayanışma ve kentsel adalet etrafında belediyeyi yeniden örgütleme gereğine dikkat çekti. Şahin, engelli haklarının sarı çizgilere

sıkışmadığı, halkçı ve dengeli bir sosyo-ekonomik dönüşümün, yaşam ve doğa temelli bir yeniden yapılanmanın mümkün olduğunu anlattı.

"Halk Kendini Yönetecek"

Program, Ali Dinçer döneminde ASKİ Genel Müdürü Levent Tosun'un "Yerel Yönetimlerde Devrim Yapanların Öyküsü" başlıklı sunumuyla devam etti. Tosun, Ali Dinçer'in ve kendisi dahil o dönem belediye kadrolarında yer alan pek çok yöneticinin öğrenciliklerinden itibaren sosyal demokrasi dernekleri içinde yetiştiğini, bu sürecin hem yöntemlerini hem de uygulamalarını şekillendirdiğini dile getirdi. Toplumcu belediye ilkelerinin kitapçıklar içinde belirlendiğini, "Halk Kendini Yönetecek" düşüncesiyle ilk kamuoyu araştırmalarının Ali Dinçer döneminde yapıldığını belirtti. Tosun, dönemin ilkelerini ve uygulamalarını "Bir Yerel Yönetim Öyküsü: 1977-80 Ankara Belediyesi Deneyimi" başlıklı kitapta derleyip 1983 yılında kendi imkanlarıyla yayınladıklarını anlattı. Ankara amblemiyle ilgili çalışmalara değinen ve amblemin basılı olduğu bir bez afişi salona gösteren Tosun, kişisel arşivindeki belgelerin ve malzemenin Ali Dinçer adına açılacak bir müzede koruma altına alınarak sergilenmesinin önemli olduğunu vurguladı.[1] Tosun, 12 Eylül 1980'e uzanan olaylar ve müdahaleler sürecini de örneklerle anlattı.

"Ne Geçmiş Tükendi Ne Yarınlar"

Verilen aranın ardından öğleden sonra programı Doç. Dr. Ulaş Bayraktar'ın "Bir Deneysel Ütopya Olarak Ali Dinçer Belediyeciliği" başlıklı anahtar sunumuyla başladı. Belediye başkanı seçildiğinde 32

[1] Levent Tosun'un "Ankara'nın Özgün Amblemi Neden Unutuluyor?" başlıklı yazısına şu bağlantıdan ulaşabilirsiniz: https://www.sanattanyansimalar.com/yazarlar/levent-tosun/ankara-nin-ozgun-amblemi-neden-unutuluyor/12471, Erişim: 19.08.2025.

yaşında olan Ali Dinçer'in, ekibinin en yaşlı üyesi olduğunu belirten Bayraktar, gençlik, yeni fikirler, kolektif yönetim gibi özelliklerin o dönem zamanın ötesinde yöntemlerin belirlenmesinde etkili olduğunu dile getirdi. Bugünün kentsel krizinin aşılmasında Ali Dinçer belediyeciliğinin ekip, ilkeler, eşgüdüm ve kamusallık çerçevesinde yol gösterici olduğunu vurgulayan Bayraktar, orkestra şefi gibi davranan belediye başkanlarına ihtiyacımız olduğunu belirtti.

"Arkamızda Ciddi Bir Kültürel Birikim Vardı"

Anahtar sunumun ardından program "80 Öncesine Bakış" ve "80 Sonrasına Bakış" olmak üzere iki bölümle devam etti. İlk bölümde Ali Dinçer döneminde Ankara Belediyesinde Genel Sekreter Yardımcısı olarak görev yapan Kadri Atabaş söz aldı. "Tek Merkezli Yönetim Anlayışının Kırılma Süreci: 73-80 Sosyal Demokrat Yerel Yönetiminde Ankara Deneyimi" başlıklı konuşmasında Atabaş, Türkiye'nin ilk endüstri mühendislerinden biri olan Ali Dinçer'in liderliği altında bir araya gelen kadroların arkasında ciddi bir kültürel birikim olduğunu dile getirdi. Türkiye'de alışılmışın dışında, proje-temelli yeni bir yönetim anlayışıyla hareket edildiğini anlatan Atabaş, kent merkezi, yaya bölgesi, kademeli ulaşım sistemi, metro, özel otobüs yolu gibi büyük modellerin nasıl kurulduğunu anlattı. Atabaş, Türkiye'de 100'üncü gün hesabının da ilk kez Ali Dinçer döneminde gündeme geldiğini söyledi.

"Tarihsel Öncü ve Uygulama Laboratuvarı"

Sempozyuma davet edildiğimde benden 1970'li yıllardaki durumu tartışmaya yönelik katkı beklendiği iletilmişti. Dönemin aktörleri politikaları tasarlarken temeline insana saygıyı yerleştirmişler ve yerel hizmeti kamusal haklar ekseninde örgütlemişlerdi. Bu nedenle 1970'li yılların toplumcu belediyecilik birikimini "Hak Temelli Yerel Politika Tasarımı İçin Tarihsel Kaynaklar" başlığı çerçevesinde değerlendirmeye çalıştım. Ekonomi profesörü Guy Standing,

vatandaşlık geliriyle ilgili eserlerinden birinde "gelişme ve insanlığın evrimi, mümkün olana odaklananların ürettiği fikirlerle değil, insanların imkânsız dedikleri şeyleri yapmayı hayal edenlerin fikirleriyle sağlanır.» der. Yetmişli yıllarda Türkiye'nin farklı bölgelerinde uygulamaya geçen toplumcu belediyecilik modeli; yerel hizmeti sosyal adalet aracı olarak görmesi, politika ve uygulamalarında insan haklarını merkeze alan yenilikçi araçlar geliştirmesi, ortak iyinin tesisi için zor zamanlarda engelleri aşma kapasitesiyle bugüne de kılavuzluk etmektedir. Sunumda toplumcu belediyelerin hak temelli yerel politika tasarımını, uygulamadan örneklerle ve özellikle eğitim, kültür, sanat ve oyun hakkı temelinde çocuklara yönelik hizmetlerle izah etmeye çalıştım.

"Ankara Halkının Yüzde 10'u Kızılay'ı Hiç Görmemişti"

Öğleden sonraki oturumun "80 Sonrasına Bakış" başlıklı ikinci bölümünde ilk sözü 1989-1993 yılları arasında Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlık Bürosu kurucusu ve yöneticisi olarak görev yapan Yüksel Türkili aldı. "1980 Sonrası Yerel Yönetimlerde Anılar, Deneyimler ve Gözlemler" başlıklı sunumunda Türkili, kurumsal kapasiteyi güçlendirmeye dönük çalışmalarla birlikte hava kirliliğinin önlenmesi, doğalgaz dönüşümü, yeşil omurga oluşturulması, kent kültürünün geliştirilmesi ve Ankara'nın mahrumiyet bölgesinden çıkarılması bakımından başarıyla sonuçlanan politikaları anlattı. Türkili, bu dönemde yüzde 10'u Kızılay'ı hiç görmemiş olan Ankara halkını ekonomik ve sosyal özellikleri itibarıyla tanımaya dair yeterince çalışma yapılmamasının önemli bir eksiklik olduğunu belirtti.

"Neoliberal Belediyecilik Çöktü"

Doç. Dr. Sonay Bayramoğlu, konuşmasına, Ankara'da yaşayan, iki oğlu olan, çalışan bir annenin Kahramanmaraş'taki okul katliamından sonra gazeteci Nevşin Mengü'ye gönderdiği, ekonomik olarak yaşadığı

zorlukları anlattığı açıklamasını okuyarak başladı. Bayramoğlu, çocukların ve gençlerin kültürel, sanatsal ve sporla ilgili faaliyetlere yönelebilmeleri için belediyelere büyük sorumluluk düştüğünü belirtti. "1980'den Günümüze Neoliberal Belediyeciliğin Yükselişi ve Çöküşü" başlıklı konuşmasında Bayramoğlu, "kamu hizmetleri özel sektör eliyle sunulduğunda daha nitelikli ve daha düşük maliyetlerle vatandaşa erişir" şeklindeki iddianın Türkiye'de kendine özgü bir çerçeveye oturtulduğunu dile getirdi. Bayramoğlu, belediyelerin altyapı, su, elektrik gibi kamu hizmetlerini piyasaya terk ettiği ülkelerden örnekler verdi, belediyelerin neoliberal mantığa uygun davranmalarıyla birlikte birçok şirketin yüksek kârlar elde etmesine, küresel oyuncu olarak varlıklarını sürdürmesine yol açtığını belirtti. Kazanılmış hakların tasfiyesini amaçlayan neo-liberal belediyeciliğin iflasının ilan edilmiş, çöküşünün de gerçekleşmiş olduğunu vurgulayan Bayramoğlu, yerel düzeyde özelleştirme uygulamalarından ve kamu-özel ortaklığı modelinden vazgeçen ülkelerden örnekler verdi.

"Quo Vadis Türkiye?"

İlk günün son konuşmacısı, "Yeniden Toplumcu Bir Yerel Politika İçin Egemen Paradigmayı Sorgulamak" başlıklı sunumuyla Prof. Dr. Hatice Kurtuluş oldu. Kurtuluş, inşaata dayalı birikim rejiminin kırı yok eden bir kentleşme paradigması doğurduğunu, Türkiye'nin mekânsal olarak çölleştiğini vurguladı. Nüfusun ülke ölçeğinde mekânda dramatik bir eşitsizlik yaratarak yeniden dağıldığını 2025 nüfus verileriyle açıklayan Kurtuluş, metropoliten alanlarda sınıfsal eşitsizlikler, barınma krizi ve yükselen şiddetin yarattığı 'kaçma' isteğinin kentsel kimlik ve aidiyetin önüne geçtiğini belirtti. Son on yılda nüfus artış hızı dramatik olarak düşen kırsal yerleşmelerle TOKİ toplu konut projeleri birlikte haritalandığında değişimin izlenebildiğine dikkat çeken Kurtuluş, çoklu krizler çağında kent ile kır ilişkisini dayanıklılık temelinde

yeniden inşa edecek bütüncül mekânsal politikaların geliştirilmesi gerektiğini vurguladı.

"Müzakereci Planlama Köprüsü"

Sempozyumun ikinci günü, Prof. Dr. Savaş Zafer Şahin'in "Bütünsel Planlamanın Dört Boyutu İki Yordamı: Mekân, Kalkınma, Toplum ve Kurum" başlıklı sunumuyla başladı. Şahin, planlamanın yalnızca teknik bir çizim olmadığını, mekanla birlikte yaşamı ve adaleti tasarlayan bir toplumsal sözleşme olduğunu belirtti. Şahin, sosyal demokrat yerel yönetimin bileşenlerini şöyle sıraladı: Ekosistem odaklı, dirençli ve bağlantılı fiziksel çevre; bölüşümcü, yeşil ve yerel ekonomi; sosyal adalet, kapsayıcılık ve kentsel haklar; şeffaf, liyakatli, dijital ve katılımcı yönetim. Rant odaklı mekândan kamu yararı odaklı mekâna geçişin önemi ve özellikleri üstünden duran Şahin, kapsamlı ve rasyonel plan ile mahallenin acil gerçekliği nasıl birleşir sorusu çerçevesinde önerilerini paylaştı. Şahin, "müzakereci planlama köprüsü" olarak adlandırdığı sistemle bilimsel veri, uzmanlık ve kamu otoritesinin kentlinin ihtiyacı, yerel bilgi ve rıza üretimiyle birleşerek adil ve yaşayan bir kenti meydana getireceğini dile getirdi. Prof. Dr. Savaş Zafer Şahin, konuşmasını bütünsel kentsel ekosistemler için başka ülkelerden verdiği iki örnekle tamamladı: Almanya'dan Berlin-Brandenburg, Moğolistan'dan Karakurum.

Etkinliğin ikinci gününde ilk oturum Ankara, Bursa ve İstanbul büyükşehir belediyelerinin güncel uygulamalarına odaklanan sunumlarla devam etti.

"Dijital Tarım Sistemi"

Ankara Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı A. Mekin Tüzün, "Kırsala Ait Dijital Politikaların Oluşturulması Kapsamında Dijital Tarım Sistemi 4.0 Modellemesinin Kurgulanması" başlıklı sunumunda Ankara'da kurdukları sistem hakkında bilgiler verdi. Ankara Büyükşehir Belediyesi Alanında Kentsel Tarımın ve Kırsal

Yaşamın Güçlendirilmesi Projesi kapsamında gerçekleştirilen çalışmaları anlatan Mekin, tarım ve hayvancılıkla ilgili veri toplama, toplanan verileri analiz etme süreçleri için tasarlanan modülleri de tanıttı. Mekin, üretici desteklerinden arazi temelinde hava tahminlerine, danışma hizmetlerinden uydu görüntüleriyle bitkinin gelişim durumunun izlenmesine uzanan çeşitlilikte kırsal bilgi sisteminin işleyişini detaylı bir şekilde izah etti.

"Katılımcılık ve Kapsayıcılık"

Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin "Sürdürülebilir İmar ve Planlama" başlıklı sunumu, tutuklu bulunan Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Bozbey yerine milletvekili Kayıhan Pala tarafından gerçekleştirildi. Pala, Bursa'da kurum görüşmeleri, kent konseyi toplantıları, muhtar çalıştayları, paydaş çalıştayları, sektör toplantıları, yaratıcı atölyeler ve anket-mülakat çalışmaları yoluyla 11.363 kişiden görüş ve öneri aldıklarını belirtti. Bu yöntemle ortak adım, iş birliği ve birlikte yönetim yolunda önemli bir potansiyel doğduğunu belirten Pala, katılımcılığın ve kapsayıcılığın projelerin başarısında etkili olduğunu vurguladı.

"Bütçe Senin"

Önceki Dönemde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meclisi Üyesi olarak görev yapan Doğan Subaşı, "Seçilenler ve Atananlar Ekseninde Bütçe ve Katılımcı Bütçe Planlaması" başlıklı konuşmasında belediye meclisi komisyonları ile belediye meclisinin çalışma düzeni hakkında bilgi vererek, belediye bütçesinin hazırlık ve kabul sürecini anlattı. Şubaşı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 'Bütçe Senin' başlığıyla 2021'den bu yana uygulanmakta olan modelin Türkiye'nin en kapsamlı katılımcı bütçe uygulaması olduğunu belirtti. Fikir maratonu, başvuru toplama, teknik değerlendirme, vatandaş oylaması ve uygulama-izleme aşamaları itibarıyla model hakkında detaylı bilgi veren Şubaşı, uygulamadan doğan sonuçlarla önerilerini de paylaştı.

"Yerelde Yeni Gündem"

İkinci günün ikinci oturumu Prof. Dr. Muhittin Acar'ın "Politikadan Pratiğe Alandan Gözlemler" başlıklı sunumuyla başladı. Acar, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Avrupa Birliği tarafından desteklenen, İçişleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ortaklığında yürütülen Yerel Yönetim Reformu Projesi sonucunda elde edilen bulgulardan söz etti. 6360 sayılı Kanun'dan sonra büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri bakımından ortaya çıkan sorunlara değinen Acar, 5-İ olarak özetlediği ihale, imar, istihdam, işyerleri ve iaşe/iane konuları itibarıyla yerel yönetimler ve etik konusunda değerlendirmelerini paylaştı. Acar, yerelde yeni gündemi demokratiklik, dayanıklılık, dayanışmacılık, dijitallik ve dürüstlük olmak üzere beş başlık altında toplayarak izah etti. Acar, konuşmasının sonunda çoklu krizlere karşı yerel düzeyde yapay, yeşil, yerleşimsel, yenilikçi ve yönetsel olmak üzere beş bileşenle açıkladığı yeni bir zekaya ihtiyacımızın olduğunu belirtti. Muhittin Acar, ayrıca kör noktaları kırmak için çeşitliliğin gerekli olduğunu vurguladı.

"Katılımcılık"

Eskişehir'deki katılımcı uygulamalar Büyükşehir Belediye Başkanı Ayşe Ünlüce tarafından anlatıldı. "Bi Fikirle Hep Birlikte Eskişehir" projesi hakkında bilgi veren Ünlüce, projenin tanıtımı için yapılan görünürlük faaliyetlerinin nasıl yürütüldüğünü de açıkladı. Ünlüce, bu projenin TMMOB Şehir Plancıları Odası tarafından verilen Raci Bademli İyi Uygulamalar Ödülü Yarışmasında "Özendirme Ödülü"nü kazandığını belirtti.

"Yerelde Eşitlik"

Didim Belediye Başkanı Hatice Gençay, "Yerel Eşitlik Politikaları ve Uygulamaları" başlıklı konuşmasında eşitliğin yönetim anlayışlarının temelinde yer aldığını vurguladı ve Didim Belediyesi tarafından hayata geçirilen "Didim Yerel Eşitlik ve Kadın Odaklı Sosyal Politika Modeli"

hakkında bilgi verdi. Gençay, bu modelin toplumun tamamını sosyal adalet ilkesi çerçevesinde dönüştüren bütüncül bir yapı olduğunu vurguladı.

"İnsana Yapılan Yatırım En Büyük Projedir"

Etimesgut Belediye Başkanı Erdal Beşikçioğlu, "Kent-İçi Ulaşım ve Kültür-Sanat Uygulamaları" başlıklı konuşmasında bina yaparak manaya hizmet etmenin mümkün olmadığını, manayı mümkün kılanın o binanın içinde sunulan hizmet olduğunu belirtti. İnsana yapılan yatırımı en büyük proje olarak gördüğünü ifade eden Beşikçioğlu, bir şehre karakter vermenin daha zor, ancak kalıcı olduğunu söyledi. Beşikçioğlu, kent tiyatrosu ile bilinçli yurttaş idealini hayata geçirme arzusunu dile getirdi, belediye bünyesinde kurdukları emekliler tiyatrosu hakkında bilgi verdi.

"Dayanışma"

Sempozyumun son oturumunda Doç. Dr. Esra Kaya Erdoğan, "Dayanışma Yerelden mi Başlar" başlıklı sunumunda dayanışmanın krizler, afetler, gerilimler ve felaketler karşısında kolektif varoluş halimizi ve kimi zaman hayatta kalmamızı sağlayan zemin olduğunu belirtti. Erdoğan, toplumsal değişim karşısında dengede kalma ve birlikte üretebilme için yerelde dayanışmanın önemini deprem, göç, pandemi gibi toplumsal olaylarla birlikte ele alarak değerlendirdi.

"Eşit ve Saygın Yurttaşlık"

Kastamonu Belediye Başkanı Hasan Baltacı, "Halkın Elinden Tutan Belediyecilik" başlıklı konuşmasında Kastamonu'da inşa ettikleri dayanışma modeli hakkında bilgi verdi. Baltacı, yönetilen toplumu tanımanın ve doğru analiz etmenin önemine değindi, Kastamonu'nun sosyo-ekonomik düzeyi ve Türkiye'deki iller arasındaki yeri hakkında çarpıcı veriler paylaştı. Türkiye'nin en yoksul üç ilinden biri olan Kastamonu'da yoksulluk ve işsizlik rakamlarının yüksek olduğunu,

eşitlik ilkesi temelinde halkı desteklemek için hayata geçirilen programların önemini anlattı. Baltacı, demokrasi bilincinin yerleşmesi için, eşit ve saygın yurttaşlık talebiyle birlikte dayanışma modelinin karşılıklı biçimde toplumu dönüştürmesinin gerekli olduğunu vurguladı.

"Dayanışmaktan Başka Çaremiz Yok"

Son oturumun son konuşması Hopa Belediye Başkanı Utku Cihan tarafından yapıldı. "Yerel Yönetimlerde Karşılıklı Dayanışma Ağı: Hopa Deneyimi" başlıklı sunumunda Cihan, çok katmanlı krizler çağının yerel yönetimlere yeni sorumluluk alanları yüklediğini, yerelde toplumu ayakta tutacak dayanışmacı ilişkilerin kurulmasının zorunluluk olduğunu belirtti. Hopa'da dayanışmanın tekil programlardan ibaret olmadığını, birbirine bağlı ve bütüncül bir şekilde yürütülmeye çalışıldığını anlattı. 27 bin nüfuslu, coğrafi olarak dağlık ve yaşam koşullarının zor olduğu Hopa'da dayanışma hafızasının güçlü olduğunu belirten Cihan, yerel yönetimi var olan dayanışma kültürüne uyumlu hale getirdiklerini söyledi. Cihan, belediyenin tüm hizmetleri 275 personelle yerine getirmeye çalıştığını, pek çok çalışmanın gönüllülerin katkısıyla hayata geçirildiğini, birlikte dayanışma kapasitesini büyüterek halkla birlikte hareket ettiklerini, dayanışmaktan başka çarelerinin olmadığını dile getirdi. Cihan, Hopa deneyiminin geleceğin belediyeleri için halkla birlikte dayanışma ile kurulan bir umut olduğunu söyledi.

Kapanış

Sempozyum düzenleyici kuruluşların temsilcileri tarafından yapılan kapanış konuşmalarıyla sona erdi. "Deneyimin İzinde, Geleceğin Eşiğinde: Sosyal Demokrat Yerel Yönetimleri Yeniden Düşünmek" temalı sempozyum, 1970'li yıllardan günümüze toplumcu belediyeciliğin birikimini ve güncel koşullarda bugüne taşınma pratiğini sorgulayan fikirlerin özgürce dile getirildiği bir ortam sağladı.

Sempozyumda dile getirilen görüşlerin ortak noktası, çoklu krizler çağında; eşitsizlik, işsizlik, yoksulluk, güvencesizlik, şiddet gibi tehditler karşısında belediyelerin artan sorumluluklarıyla birlikte halkın geniş kesimlerinin çıkarını koruyan modeller geliştirmesinin zorunluluk haline geldiği oldu. Ayrıca, sempozyum boyunca toplumsal faydayı çoğaltan belediyecilik anlayışının gelişmesi bakımından ülkemizin oldukça zengin bir birikime sahip olduğunu gösteren pek çok uygulamadan söz edildi.

Sergi: "Yerel Yönetimlerde Devrim Yapanların Öyküsü"

Etkinlik kapsamında Ali Dinçer dönemiyle (1977-1980) ilgili uygulamalar ve döneme ait görsel materyal fuaye alanında iki ayrı bölümde sergilendi. Ali Dinçer'in başkanlığında 2 yıl, 9 ay, 5 gün süren belediye yönetimi sırasında; ilkeler ve yapılacaklar seçilmeden önce duyurulmuş, katılımcı ve şeffaf bir yönetim oluşturulmuş, yerel yönetim konusunda pek çok 'ilk'e imza atılmıştır. Sempozyum katılımcılarının yoğun ilgi gösterdiği "Yerel Yönetimlerde Devrim Yapanların Öyküsü" başlıklı sergiden birkaç bölüme yer vermek istiyorum:

'İlke'ler ve 'İlk'ler

12 Eylül müdahalesi ile sona eren kısa yerel yönetim dönemlerinde sosyal demokrat anlayışın en başarılı örneklerini verdiler. Yerel yönetimlerde pek çok konuda ilk uygulamaları yaptılar. Pratik içinde gelişen belediyecilik yerine 'önceden belirlenmiş ilkelere dayalı' yerel yönetim anlayışını getirdiler. Geleneksel belediyecilikten kent yönetimine geçişi başlattılar. Tek başkan yerine ekip yönetimi anlayışını örneklediler. Toplu üretim, toplu tüketim anlayışı ile kent hayatını kolaylaştırdılar. Bozuk düzenin kalabalıklar içinde yalnız bıraktığı kent insanına örgütlü toplum olmanın yolunu açtılar.

Belediye Örgütlenme Modeli

Projeler arasında eşgüdümü sağlamak amacıyla, Belediye Kanunu'nda yeri olmayan Genel Sekreterlik modeli uygulandı. Batıkent, Yaya Bölgesi gibi belediyenin birden çok müdürlüğünün konusunu kapsayan projelerde, müdürlüklerden bağımsız, tam yetkili Proje Yöneticileri atandı. Hizmeti yerelleştirmek ve hızlandırmak amacıyla Çankaya, Altındağ, Yenimahalle Şube Müdürlüklerine daha fazla yetki aktarıldı; ilçe belediyesi olarak görev yapmaları sağlandı. Mayıs 1978'de Planlama Birimi kuruldu. ODTÜ ile birlikte çalışılarak Planlama ve Eşgüdüm Sistemi hazırlandı.

Kent İçi Toplu Taşıma

İlk kez hazırlanan yönetmelik ile halkın temsilcileri aracılığı ile yönetime katılacağı bir yapı oluşturuldu. Ulaşım sorununun çözümü için Toplu Ulaşım Kongreleri ile bilgi birikimi ve katılımcılık sağlandı. "Yollarda araç değil, insanlar taşınmalı" ilkesi benimsendi. Araç sayısı artırılırken bir yandan da toplu taşıma araçlarına öncelik tanıyan yollar yapıldı. Kızılay-Dikimevi otobüs özel yolu ülkemizdeki ilk uygulamaydı.

Uygarlığa Döşenen Ray: Metro

Türkiye'nin temeli atılan ilk metrosu için ülkemiz mühendislerine proje hazırlatıldı. TCDD Eskişehir Fabrikası'nda lokomotifler, Adapazarı Fabrikası'nda vagonlar yapılacak, Karabük Demir Çelik'te raylar üretilecekti. İlk kez teknolojisi, planlaması, üretimi ve parasal kaynağı ile tümüyle yerli raylı sistem sanayii kuruluyordu. 9 Eylül 1980 günü temel atıldı… Ancak, üç gün sonra 12 Eylül müdahalesi oldu. Metro durduruldu. Yöneticiler hakkında yüzlerce dava açıldı. Projesini yabancıların yaptığı bugünkü Ankara Metrosu ilk proje ile aynı güzergahtan geçiyor.

İnsana Saygı – Yaya Bölgesi

Kent merkezi araçlara teslim olmuştu, sokaklar otopark olarak kullanılıyordu. Türkiye'de ilk kent merkezi yaya bölgesi olarak düzenlendi ve araç işgalinden kurtarıldı. Yaya bölgesindeki araçlar için çok katlı otopark projeleri hazırlatıldı ve uygulanmaya başlandı. Bu uygulamalar birer ilk idi.

Abdi İpekçi Parkı

Belediyenin parası yoktu. Kıymetli arsalarına ise pek çok talip vardı. Buna rağmen kentin en değerli ticari bölgesi olan Sıhhıye'deki 'ticaret alanı' plan değişimi ile 'yeşil alan' yapıldı. Büyük havuzu, yeşili, heykelleri ile demokrasi şehidi Abdi İpekçi'ye yakışır bir park alanı olarak düzenlendi.

Kentte Kültür

Başkent Çocuk Tiyatrosu kuruldu, çocuklar tiyatro ile tanıştırıldı. Belediye Bandosu Kent Orkestrasına dönüştürüldü. 'Kağıtlar sizden, kitaplar bizden' çağrısı ile ilkokul öğrencileri arasında okunmuş gazete toplama yarışması yapıldı. Çevre bilinci, katılımcılık, çözümün parçası olma gibi değerler paylaşıldı. Gazeteler karşılığı SEKA'dan alınan kağıtlara 1 Milyon Çocuk Kitabı basıldı. Bu bir ilk idi. 11 değişik kitap ünlü ozanların, yazarların eserlerinden derlenmişti. Kitaplar tüm Ankara'da dağıtıldı.

Sağlıklı Toplum

Kent yaşamının her alanında sağlıklı bir toplum hedeflendi. Belediye otobüslerinden dört adedi yeniden donatılarak Gezici Klinik olarak hizmete girdi. Belediye Hastanesi ve gönüllü doktorların da katkıları ile çocuklara yönelik diş ve akciğer taramaları gerçekleştirildi. Aktepe ve Yıldızevler gecekondu bölgelerinde iki kreş açıldı. İşçiliği ve arazisi Belediyeden

sağlanmak üzere 100 kreş kurulması için hükümetle olumlu görüşmeler yapıldı. Ancak 12 Eylül nedeniyle tamamlanamadı.

Toplu Konut Projesi

Ülkenin en büyük toplu konut projesi Batıkent Ankara'da başlatıldı. İlk kez DİSK, Türk-İş, memur kuruluşları, gecekondu ve esnaf dernekleri bir araya getirildi; barınma sorunun tarafları örgütlendi. Konut yapımı için Batıkent-Koop kuruldu. Belediye, Batıkent arsasını, her türlü yapım ve ihale yetkisini Kent-Koop'a devretti. Bu tür bir örgütlenme modeli ülkemiz için ilkti.

12 Eylül 1980

12 Eylül sabahı ordu ülke yönetimine el koydu. Su deposu, trafo gibi kritik belediye tesislerini askeri birlikler bir süre için denetime aldılar. Ankara Belediye Başkanı 16 Eylül 1980 günü Milli Güvenlik Konseyi tarafından görevden alındı. Diğer yöneticiler zaman içinde görevlerinden ayrılmak zorunda kaldılar. Bilgileri, deneyimleri ve emeklerinden başka hiçbir birikimleri yoktu…. Soruşturmalarla uğraştılar. Başka hiçbir belediyede olmadığı kadar (1000'den fazla) dava açıldı. Uzun süren davaların hepsinden aklandılar.

Ali Dinçer'in belediye başkanlığı döneminde ekibinde yer alan Suavi Akansel, Nilüfer Arıak, Kadri Atabaş, Korel Göymen, Ahmet Nuri Öktem, Ethem Özbakır, Erol Sayın, Melih Tan ve Levent Tosun deneyimlerini gelecek kuşaklara aktarmak için birikimlerini bir kitapta toplamışlardır: *Bir Yerel Yönetim Öyküsü: 1977-1980 Ankara Belediyesi Deneyimi,* Editör: Korel Göymen (Ankara, 1983).

"Deneyimin İzinde, Geleceğin Eşiğinde: Sosyal Demokrat Yerel Yönetimleri Yeniden Düşünmek" temasıyla düzenlenen 1. Sosyal Demokrat Belediyecilik Günleri'ne ilişkin raporu 1977-1980 yılları arasında Ankara Belediyesi'nde kültür, eğitim, basın ve halkla ilişkiler

konularında Başkanlık Danışmanı olarak görev yapan Ahmet Nuri Öktem'den üç alıntıyla bitirmek istiyorum. *Bir Yerel Yönetim Öyküsü: 1977-1980 Ankara Belediyesi Deneyimi*'nde Ahmet Nuri Öktem tarafından kaleme alınan "İkili Kültürel Yapıdan Kültür Bütünleşmesine" (s. 221-248) başlıklı bölüm, çocuklar, eğitim, kültür ve sanat alanında yapılanları konu almaktadır:

"Belediye Anadan Çocuklara"

Bu program, 6'sı gecekondu semti olmak üzere toplam 7 çocuk parkının hizmete sokulması sırasında düzenlenen etkinlikleri kapsamaktadır. Her park açılışında bilim insanları ile yazarların katıldığı, çocuk sorunları ile ilgili açık oturumlar düzenlenmiş, bir çocuk tiyatrosu oyunlarını sergilemiş, çocuklara kitaplar dağıtılmış, halk oyunları ekipleri ve Belediye Bandosu gösteriler yapmış ve uluslararası bir çocuk resimleri sergisi açılmıştır. Halk bazı yerlerde konuşulanları dinlemek için yağmur altında beklemeyi göze almıştır. Özellikle beslenme ve sağlık gibi konulara gösterilen bu ilgi, halkın somut konularda ne denli bir bilgi açlığı içinde olduğunu açık biçimde gözler önüne sermiştir. Bu belirleme daha sonra Ana-Çocuk Sağlığı ve Beslenmesi kitabı gibi, sağlık otobüsleri gibi hizmetlerin esin kaynağı olacaktır.

Bir Milyon Çocuk Kitabı (Her Çocuğa 3 Kitap) Kampanyası

Hedef; Çankaya'daki çocukla, Şentepe'deki çocuk arasında aynı kitapları okumaktan doğan bir kültür birlikteliği yaratmaktır. Aynı yılda Kültür Bakanlığının tüm Türkiye'de ürettiği çocuk kitabı sayısı 200 bindir. Ankaralı çocuklar kullanılmış gazete kağıdı biriktirerek kaynak sağlamış; böylece birlik ve dayanışma bilinci, kendi gücüne güven, her türlü savurganlığa karşı duyarlı olmaları da sağlanmıştır.

"Örneği Anlatmak, Onu Yaratmak Kadar Önemli"

> Gücümüz şimdilik yalnızca Otobüs Özel Yolu yapmaya mı yetiyor? O halde yapalım. Ama yaparken bunun yollarda araç yerine insan taşıtmayı hedeflemiş bir temel değişikliğin uygulaması olduğunu da vurgulayalım. O yoldan yararlananlar, buna ait felsefenin de farkında olsunlar… Eğitim ve kültür çalışmaları broşürlerle, radyo ve TV programlarıyla, gazetelerle, otobüslere konan teyplerle yeni, değişik ve örnek niteliği taşıyan her iş için yinelenmiştir. Yapılan işin tanıtımı, daima yapanların tanıtımından önde olmuştur.

Yetmişli yılların sonunda hayata geçirilen bu uygulamaların, yerel hizmetlerin kamusal haklar temel alınarak tasarlanması ve sosyal adalet aracı olarak kurgulanması bakımından bugün için de ilham verici olduğunu düşünüyorum.

YAZAR BEYANI

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışma bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Etik Kurul Onayı

Bu araştırma Etik Kurul Onayı gerektirmemektedir.

Yazar Katkıları

Nuray E. KESKİN: %100

Çıkar Çatışması

Yazarlar açısından ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar çatışması bulunmamaktadır.